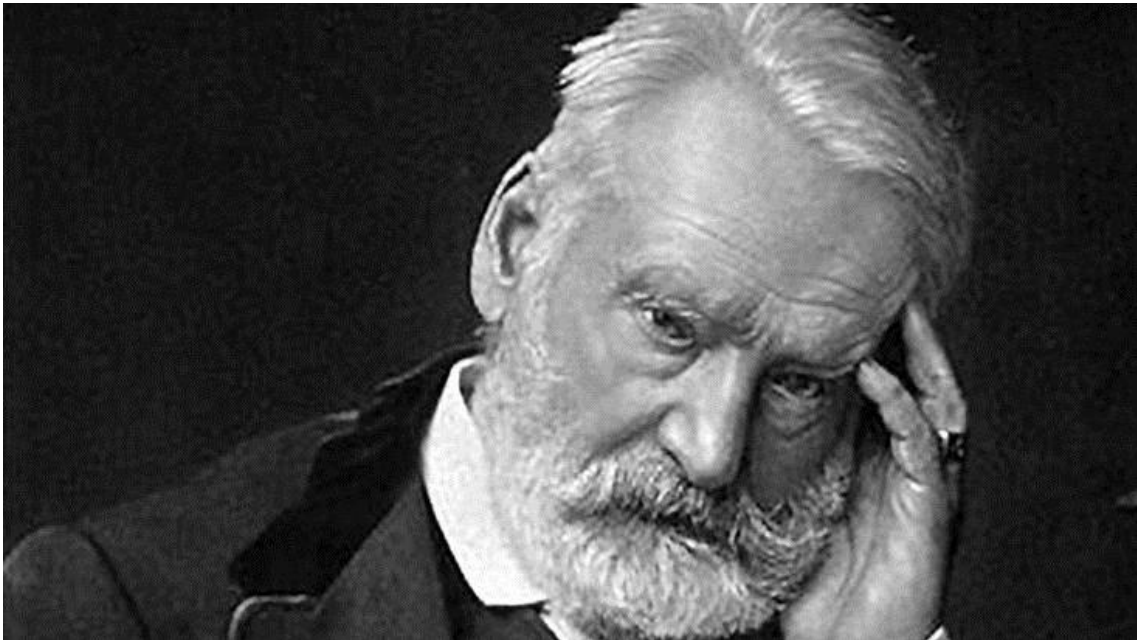

Vint mil llegües de literatura submarina

Els treballadors de la mar de Victor Hugo. Edicions de 1984.
Traducció d'Anna-Maria Corredor. 576 pàg. / 24,90 €

MARINA ESPASA / ARA LLEGIM / 18-11-2017

L'escriptor romàntic francès Victor Hugo va fer una d'aquelles evolucions que contradiuen els tòpics: va ser un jove conservador i un home gran revolucionari, o si més no prou rebel contra Napoleó III per haver de passar vint anys a l'exili, a les illes anglonormandes de Jersey i Guernsey. En aquesta última és on va residir més temps i és on es devia enamorar del mar, o de la mar, com ha encertat a traduir Anna-Maria Corredor. Va treure ploma i pinzell (també era dibuixant) i va deixar testimoni d'aquest enamorament en un volum il·lustrat que Edicions de 1984 ha inclòs en la seva col·lecció de clàssics. Hi ha vida més enllà d'*Els miserables*: Hugo escriu com

vol, i tan aviat ens regala passatges que podrien pertànyer a les millors novel·les marítimes de Jules Verne com atmosferes quasi fantàstiques que podrien ser tretes de Charles Nodier i de Guy de Maupassant. Si se'n vol fer una lectura política també es pot, i de fet aquesta en va ser la interpretació contemporània: que Hugo, dolgut per l'exili i alarmat pel conservadorisme que s'havia imposat al Segon Imperi, s'havia empescat una història sobre un vaixell de vapor que era un símbol de la República que només la força del poble podria restaurar. No en va Hugo és un dels símbols de l'escriptor compromès amb la política en un país on això es valora positivament.

Els treballadors de la mar s'obre amb un pòrtic d'unes vuitanta pàgines que ens presenta el que avui anomenaríem una visió "viquipedista" de les illes anglonormandes: un compendi d'informació aclaparador sobre costums, història, geografia, lingüística i antropologia de les illes del canal de la Mànega, entre França i Anglaterra, i que sempre han servit de refugi per a criminals: lladres del nord d'Espanya com els que descriu Victor Hugo i advocats de les fortunes més milionàries d'aquest nostre món tan ple de contrastos. A continuació comença la novel·la pròpiament dita. I quina novel·la! Quin festí per al bon gust! De seguida coneixem Gilliatt, un noi misteriós i solitari, a qui s'acusa de ser fill d'una dona i potser un diable, i que té mil habilitats: és pescador, és ferrer, és fuster i és calafatador. A vegades surt de nit a pescar i no torna fins al cap d'un mes, potser dorm dins el mar, acotxat per les ones. O això diuen les males llengües, que en els pobles petits són moltes, i llargues. El seu veí és el senyor Lethierry, un devot de Voltaire i del progrés, que es desvia només per dues coses: la seva neboda Déruchette i la seva barca de vapor, la *Durande*, no necessàriament en aquest ordre. Per culpa d'una sèrie de coses que ara no venen al cas, la *Durande* embarranca entremig de les roques més perilloses de tot el canal de la Mànega, i el senyor Lethierry cau en una depressió total. Serà Gilliatt qui, tot sol, recuperarà la maquinària intacta de la barca de vapor i la remolcarà fins al port, en un acte d'heroisme que no tindrà la recompensa que ell s'esperava.

LA INFLUÈNCIA DEL POP FRANCÈS

Hi ha llibres que s'allargassen, i potser no totes les 567 pàgines d'aquest volum tenen el mateix nivell d'interès. Però és que n'hi unes quantes, les que descriuen l'enfrontament entre l'heroi i una tempesta i la lluita contra un pop gegantí, que si no són entre les millors pàgines que es poden llegir a la vida, no són res. Com si acabéssim de pujar a dalt d'una muntanya esbufegant i moríssim d'un atac d'èxtasi estètic en arribar a dalt, així és com ens fa sentir l'enorme poeta que era Victor Hugo quan comença a descriure el fons del mar i la foscor de la nit, l'angoixa de l'home sol davant els elements: "Els peixos són llengües de foc i fragments de llampec que serpentegen en un fons blanquinós".

A vegades un llibre no passa a la història de la literatura en majúscules, com aquest, però un detall dona la mesura de la seva influència: Hugo va decidir anomenar *pieuvre* el pop, la paraula d'origen normand que es feia servir a les illes i, a partir d'ell, tots els francesos en van adoptar el terme. No és poca cosa. Un *plat de résistance* per a gurmets literaris.